

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaee, 1661

De Clerico Excommvnicato, Deposito, Vel Interdicto Ministrante. Titvlvs
XXVII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

ne perdataverit, modis omnibus excommunicatur & de-
quaqueque cum eo communicaverit, similiter se faciat ef-
excommunicatum. Similiter de clericis, laicis, vel
sententia excommunicatis observandum est. Quod si a-
quis illa omnia contempserit, & Episcopus minime e-
pondere poterit, Regis iudicio ad requisitionem eccle-
in exilio damnatur.

CAP. III.

Beneficiu & excommunicatus celebrans, monitus non desistens,
bonorum.

Alexander III. Londonen Episcopo.

Clerici autem, si quis a suis, aut etiam de manda-
Romani Pontificis ab alienis Episcopis officia ce-
excommunicati ante abolitionem divina officia ce-
loventur, nisi moniti sine dilatione redierint, perpetua
excommunicationis sententiam, pro ausu tantæ temeritatis in-
curant.

CAP. IV.

Excommunicatus vel interdicti celebrantes deponi debent, nisi
satis multitudine mitigetur poena.

Idem Toletano Archiepiscopo.

Ante eorum presentiam nobiscum inveniunt, quod tam-
quam multi alii postquam interdicti vel excom-
municati fuerint, divina præsumpserint officia celebra-
re. [1 & 7.] Fratemitati tuæ mandamus, quatenus si x.
soluimus vel pauciores in his deliquisse constiterit, o-
mnino in perpetuum ab officio sacerdotali deponas. Si
vero multitudine magna in hoc peccasse cognoveris,
eos, quos negis causam delicti esse constiterit, perpetua
depositione condemnes, & alios, qui non tantum deli-
querunt, ab officio ad tempus suspendas, & omnibus
pænitentiis secundum discretionem tibi à Deo datam
injuvas.

[Romani vero magnum eorum multitudinem in hoc pec-
casse didimus, ne vobis qui eorum magis vel minus deliquerit, in-
terditi ponatur, negotium tuæ discretioni arbitrio duximus rem-
issionem.]

CAP. V.

Beneficiu monitus excommunicatus, per solam famam cele-
brans, ab officio deponi, licet cum eo postea misericorditer di-
spensetur, & est casus notabilis.

Innocentius III. Herbipolen.

capitulum.

Quid Dominus in beato Petro: & infra. Venera-
bilis sit. no. quondam Hildesheim. Episcopus licen-
tia non solum non obtemperavit, sed nec etiam postulata
(scilicet Hildesheim. relicta) Herbipolen. ecclesiam
occupavit: & infra. Unde Magdeburgen. Episcopo e-
jusdem in mandatis, ut (cum factum ipsam non pos-
set in paribus illis non esse notorium) nisi dictus Epi-
scopus intra xx. dies ab Herbipolen. ecclesie admini-
stratione cessaret, eum excommunicatam publicè annun-
ciaret. quod idem Magdeburgen. studuit adimplere:
& infra. Iste vero Episcopus, in nostra postmodum præ-
sentia constitutus, eum suum recognoscere: & confite-
ri excessum, & non iudicium, sed misericordiam
postulavit: hoc tamen inter alia in sua excusatione
proposuit, quod cum dictus Magdeburgen. non esset
Christianus iudeus eius, non crederet, quod monitione
nostra præmissa autoritate delegata posset procedere
contra ipsum, aut sententiam in eum aliquam promul-
gare. Unde cum nec ante factum monitorias, nec post

literas ab eo aliquas accepisset, peccare non credit, si di-
vina officia quantumcunque solemniter celebravit, præ-
sertim cum ei non nisi per famam de sententia contra
eum prolata constaret: [1 & 7.] Licet autem in hoc non
videatur omnino culpabilis existit: quia tamen in du-
biis via est eligenda tutior, est de lata in eum sententia
dubitaret, deberat tamen potius se abstinere, quam sa-
cramenta ecclesiastica pertractare. Illud autem quod
sub spe venie divina sibi fecit (postquam se à nobis ex-
communicatum noverat) celebrari, & communioni fide-
lium ingressi se, potius contra eum facere credimus,
quam pro eo, cum sub fiducia penitentis non deberat
deliquisse, & excommunicato non vitare, multo magis,
quam non vitari periculolum existat: non vitare si-
quidem, cum in eo sit, excommunicatus sine delicto non
potest: sed cum ex aliis pendeat, sine suo delicto po-
terit non vitari: & infra. Cum eo misericordiam facien-
tes, penam, quam canon minatur his, qui post excom-
municationem divina præsumpserint officia celebrare,
vel se celebrationibus ingressuri divinum, ei non duximus
inligendam.

[1. Quod autem postquam se vocit excommunicatus, à no-
bis omnia divina sibi fecit officia celebrare, & fidelium communi-
oni ingressi se frequenter, id non in contemptum sed. Apost. vel etiam
tantum sacramentis, sed sub spe venie offerri se fecisse, ne videlicet an-
diceret amplius, & in divinis ejus animus diutius protervaret,
vel prosterneretur, si nunquam divinis officii interesset: licet in
diebus solemnibus se nunquam celebrationi divinarum ingressisset,
cum pauci in angulo ecclesie occulte non se servit dicitur di-
vina sibi fecerit interdictum officia celebrari.]

CAP. VI.

Excommunicatus celebrans, à beneficio depositus.

Idem Bisuntino Archiepiscopo.

Fratemitati & tuæ: & infra. Presbyteros autem &
alios clericos, qui pro suis excessibus, à te nexibus a-
mathematis canonicè innodati præsumpserunt vel præsu-
munt officia celebrare divina, rationabiliter poteris om-
nibus beneficiis ecclesiasticis spoliare.

CAP. VII.

Collatio beneficii excommunicato facta non tenet, & si tenet tale
beneficium conferens, à beneficiarum collatione suspenditur.

Idem Decano & priori Colouen.

Officium est per sedem Apost. edoceri: & inf. Confal.
vestre respon. quod cum excommunicatis commu-
nicare non debeat: & clericis excommunicationis vin-
culo innodatis, ecclesiastica beneficia conferri non pos-
sunt, nec illi valent ea retinere licite, nisi fortitan cum
eis fuerit misericorditer dispensatum, cum ea non fuerit
canonicè consecuti. Illi vero, qui scienter illa be-
nificia talibus contulerunt, tamen debent à beneficio-
rum collatione suspendi, donec super hoc veniam con-
sequi mereantur, ut pœnitantur in hoc, in quo delinquerit
præsumperunt.

Celebrans in hoc interdicto si est clericus secularis, beneficium
privatur: si monachus, in artibus monasterium destruitur: h. d.
Quævis illis d. præterea qualiter puniri debeant cleri-
ci, monachi vel moniales, ecclesiarum conventuum,
qui postulatam interdicti sententiam in locis suppositis in-
terdicto præsumpserunt hætenus, & adhuc etiam non
venitur divina officia celebrare, & quamvis propter hoc
sint excommunicationis vinculo innodati. Ad hoc bre-
viter respondemus, quod clerici, qui talia præsumperunt,
sunt ecclesiasticis beneficiis spoliandi: monachi vero vel
moniales in artibus monasteriis ad peragendam peni-
tentiam detinendi.

a. Vid. Novarum in Manuali de bonis Canon. c. 2. c. 1. s. inter
ambos. b. C. 2. ed. tit. in 3. comp. Bernard. in pr. crim. can. c. 1. d.
c. 3. ed. tit. in 3. comp. d. Vide qua sunt sancta. c. 1. qu. 5. in
verò & ca. ult. de sent. excom. in 6.

CAP. VIII.

Valde collatio beneficii et facta, qui prius fuit excommunicatus, sed absolutus tempore collationis.

Idem Decano & Subdiacono a Pallavian. & magistro P. cano. Petegori-

Proposuit b coram nobis magister P. clericus Episcopi Tufculanen. quod G. sancta Marie in porticu Diaconi Cardin. in partibus illis Apost. sed. legationis fungente officio: quidam de Lemovicinio ei humiliter supplicarunt, ut eorum ecclesiam, quae debito fraudabatur clericorum servitio, ordinaret: pro se a magistro eodem precibus specialiter porrigentes. Ipse vero Lemovicen. civitatem ingressus, canonicos monuit, ut illos reciperent in focos & in frates: maxime cum prebende v. vel iv. ab ultima ipsius ecclesiae ordinatione vacassent: quibus post petitas & concessas deliberationis inducias non curantibus respondere, de prebenda Lemovicen. Cardin. predictus eisdem clericis investivit: [1 & 7.] Cum autem dictus magister & Lemovicen. penitentiararius in nostra fuissent presentia constituti, & acta iudicii inspici fecerimus diligenter, per penitentiarium testes intelleximus, quod Lemovicen. Episcopus pluribus annis antequam idem magister investitus fuerit, clericos Burgen. castri Lemovicen. & eundem P. nominatim (quem eorum dicebant consiliarium & fautorem) vinculo excommunicationis atrinxit. Per testes vero magistri P. probatur, quod esset dictus Episcopus in Burgen. & eorum fautores tam clericos, quam laicos Lemovicen. excommunicationis sententiam protulisset, eos tamen per tres annos absolutus antequam dictus magister fuit investitus: [2 & 7.] Et quia idem Episcopus dicto magistro communicavit postea in ecclesia & in mensa: [3 & 7.] Quia vero saepe dictum magistrum investiturae suae tempore a praefato Episcopo existisse excommunicatum dictus penitentiararius (sicut obtulerat) non probavit, cum ex adverso de absolutione & communione dicti Episcopi fuerit facta fides: quod per dictum legatum de memorato magistro factum est, per definitivam sententiam duximus approbandum.

- [1 Si vero probares ipsum excommunicatum tunc temporis existisse, non possideres, quod de ipso factum fuerat, revocare qui mandatum ap. sed. exsequentes utriusq. partu consensibus & allegationibus inter se, eandem causam sufficienter instruant, ad nostrum remiserunt examen.]
- [2 Quibusdam Presbyteris usq. ad certum tempus in excommunicatione retentis, qui contra sententiam interditi praesumpserunt celebrare.]
- [3 Huiusmodi qua utraq. pars proposuit intellexi.]

CAP. IX.

Suspensus vel excommunicatus ignoranter celebrando nulla indiget dispensatione respectu irregularitatis, alia facti.

Gregorius IX. l. 1. c. 1. canonica

Progenitus. c.

Apostolice sed. & infra. Verum quia tempore suspensionis ignari celebratis divina, vos reddit ignorantia probabilis excusatos. Ceterum si forte ignorantia casualis & supina aut erronea fuerit, propter quod dispensationis gratia egeatis, eam vobis de benignitate Apostol. indulgemus.

CAP. X.

Excommunicatus minori celebrans non est irregularis, sed peccat, & potest eligere, & ea, quae sunt iurisdictioni exercere, licet non eligi: & si consecr. sacramenta, licet peccet, tamen collatio tenet, & suam habet effectum.

a Al. Subdecano. b C. un. eod. tit. in 4. comp. c Hic titulus ex manus. restitutus est: vulgata dissentimus. al. ista: Gregor. IX. l. 1. c. 1. canon. Progen.

Idem.

Si celebrat a minori excommunicatione ligatus, nec graviter peccat, nullus tamen notatus irregularitatis incurrit, nec eligere prohibetur, vel ea, quae sunt iurisdictioni sibi competunt, exercere. Si tamen talis electus fuerit, eius electio est irrita, & non potest ad susceptionem eorum eligi, & oportet tunc iterum sanctis patribus est privatus. Peccat autem contra ecclesiastica sacramenta: sed ab eo collata, etiam si carent effectu, cum non videatur in consecratione (quae in sola susceptione) remota. Dummodum non in consecratione (quae in sola susceptione) remota. Dummodum non in consecratione (quae in sola susceptione) remota. Dummodum non in consecratione (quae in sola susceptione) remota.

DE CLERICO & NON ORDINATO MINISTRANTE

TITVLVS XXVIII

CAP. I.

Clericus ministrans in pertinentibus ad vitam, qui non habet, deponendus est, & auspiciis non ordinandus.

Hormisda Papa. c.

Si quis d. baptizaverit, aut aliquod divinum ritum exercuerit, non ordinatus, propter remissionem iudicatur de ecclesia, & nunquam excoletur.

CAP. II.

Diaconus missam celebrans ad sacerdotium non promovetur, & ad sacrosanctum suscipitur ad tempus: sed in tempore praesentis non potest differri.

Vrbanus III. Legio. c. Episcopo.

Ex literis tux f. fraternitatis innovat. notat. quod Diaconus cum non imposuisset ei manus, nullam celebrationem usurpare praesumpserit: [1 & 7.] Constitutioni tux taliter respondemus, quod ad laicum clericum non poterit promoveri: a diacono, quae b. n. nio vel triennio pro tua manet provisione. De beneficio autem misericorditer agere non potest sustentatione privatus, ad seculi negotia revertens: & autem securus ei possit hanc misericordiam. Licet agenda penitentia diligenter & circa rem certam delinas exhibere: salubritas vitam tui obsequio providebit, si ad regularem vitam te duxerit mandandum.

[1 Postmodum vero Dominus apparuit, rediit ad proprium cognoscere excessum, in manu sua precibus suppliciter postulavit: quia igitur super hoc tua nos dicitur, & complaciter presentibus.]

DE CLERICO PER SALTUM PROMOTO

TITVLVS XXIX

CAP. I.

Qui ignoranter per saltum de Subdiacono in Presbyterium penitentiam in Diaconum ordinatur, & postea postea in Presbyterio dispensari.

a Vide Corarr. in c. alius mater. de sen. ecc. l. 1. c. 1. & l. 2. p. 4. ser. dist. 11. & seq. & Innocentius, verba excommunicationis. b In 7. manus. de non ordinato ministrante. c Al. Hic titulus. d C. eod. tit. in 1. comp. vide Bern. Diaz. in p. 1. ser. un. l. 1. c. 1. e Legien. al. Lingen. f C. 1. eod. tit. in 1. comp. & post. g Lat. sub Alex. III. p. 50. c. 6. & allegat.